

Jonge Nederlandse Rode Wouwen *Milvus milvus* op de voet gevolgd met GPS-zenders

Stef van Rijn & Willem van Manen

Sinds 2010 komen Rode Wouwen in Nederland jaarlijks succesvol tot broeden en het aantal lijkt sinds 2015 toe te nemen. De toename kan een gevolg zijn van overloop vanuit nabije populaties in Duitsland of België, maar zou ook kunnen voortkomen uit de jongenaanwas van Nederlandse vogels. Om hier achter te komen en tegelijkertijd informatie te verzamelen over terreingebruik, dispersie, migratie en vestiging als broedvogel, is een project opgestart waarbij we zoveel mogelijk jongen uitrusten met kleurringen en een deel van de jongen voorzien van een GPS-zender.

Methode

In juni 2019 zijn tien nestjonge Rode Wouwen voorzien van een GPS-GSM logger (Ornitela, OrniTrack-25) waarvan 2 in Drenthe, 3 in Overijssel, 2 in Gelderland en 3 in Limburg (Tabel 1). De loggers wegen 25 gram en zijn met een teflon tuigje op de vogels gebracht. De zenders sturen tweemaal daags een 3G upload met posities op basis van 5-10 minuten-intervallen en voor specifiek onderzoek tevens hoge-resolutie-intervallen van 3 sec, waarbij ook vlieghoogte wordt geregistreerd. De uploads worden dagelijks gecontroleerd om eventuele sterfte tijdig op te kunnen merken, zodat snel kan worden uitgerukt om gestorven dieren op te zoeken. Van gestorven vogels wordt de doodsoorzaak onderzocht, voor zover dat al niet direct duidelijk is.

Naast de zendervogels zijn zoveel mogelijk dieren uitgerust met een metalen ring van het Vogeltrekstation en aan de andere poot een gele ring met twee-letterige zwarte inscriptie.

Resultaten

Zelfstandig bestaan

Alle tien de gezenderde vogels vlogen succesvol uit, waarbij ze de eerste weken niet verder dan een paar honderd meter van het nest rondhingen en waarschijnlijk nog door hun ouders werden gevoerd. De meeste vogels verlieten het broedgebied definitief op een leeftijd van 74-80 dagen en een enkele vogel wat later (Tabel 1).

Dat betekent dat de jongen gemiddeld ongeveer drie weken na uitvliegen onafhankelijk werden. Het vertrek uit het broedgebied verliep niet geleidelijk, maar de vogels begonnen direct flinke afstanden te vliegen, tot wel honderden kilometers van de nestplaats. De eerste maanden van zelfstandigheid kenmerkten zich door zwerven over grote afstanden, waarbij de meeste vogels uiteindelijk vooral in Duitsland terecht kwamen. Sommige vogels bleken daarbij meer stationair te verblijven dan anderen (Figuur 1).

Tabel 1. Broedlocaties, aantal gezenderde vogels, berekend legbegin, geboortedatum, datum van vertrek uit broedgebied en leeftijd vertrek van jonge Rode Wouwen uit Nederland in 2019. *Breeding sites, number of individuals with data loggers, calculated onset of laying, birth dates, date departure from breeding area and age of departure of young Red Kites in The Netherlands in 2019.*

Provincie	Nestlocatie	Aantal zenders	Legdatum	Geboorte- datum	Vertrek- datum	Leeftijd (dagen)
<i>Province</i>	<i>Nest site</i>	<i>Nr of loggers</i>	<i>Start laying</i>	<i>Birth date</i>	<i>Departure date</i>	<i>Age (days)</i>
Drenthe	De Wijk	2	3 apr	8-11 mei	26/30 jul	79/80
	De Haar	1	4 apr	9 mei	23 jul	75
Overijssel	Junne	1	27 mrt	1 mei	17 jul	77
	Ommen	1	16 apr	21 mei	5 aug	76
Gelderland	Gorssel	1	8 apr	13 mei	11 aug	90
	Zutphen	1	31 mrt	5 mei	24 jul	80
Limburg	Valkenburg	1	13 apr	18 mei	20 aug	94
	Mechelen	2	4 apr	9-11 mei	22/29 jul	74/79

Foto 1. Eén van de gekleurringde jonge Rode Wouwen uit Vorden (Gld) in volle vlucht, Azewijn, 10 augustus 2019 (Foto: Robbie Nijman). *One of the colour-ringed young Red Kites from Vorden, 10 August 2019.*

Figuur 1. Zwerfgedrag van de gezenderde jongen in de zomer van 2019. *Tracks of young Red Kites after independence during late summer 2019.*

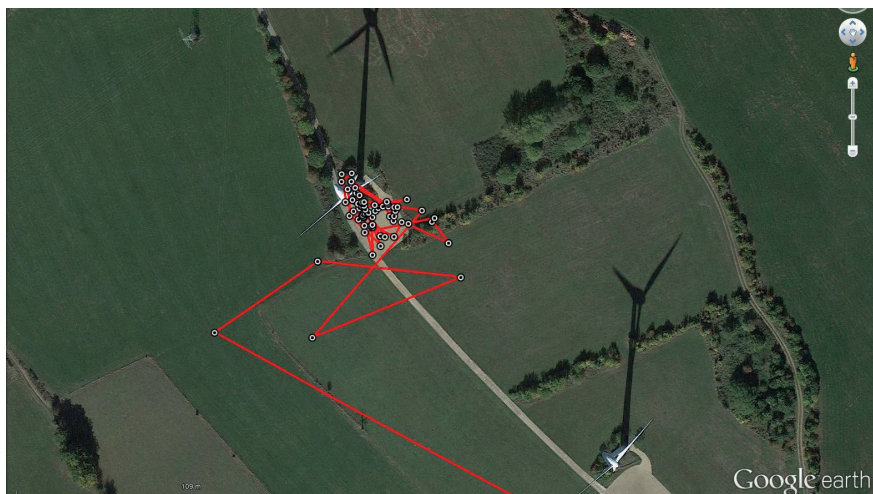
Eerste stappen niet zonder gevaar

Die eerste schreden de wijde wereld in bleken niet zonder gevaar te zijn. Dat ondervond het jongste jong van het Limburgse nest in Mechelen. Op zijn eerste dag van onafhankelijkheid kwam hij terecht in een gebied met een windmolenpark in de Duitse Eifel waar hij nog diezelfde middag door een turbine werd geraakt en stierf (Foto 2, Figuur 2). En op 1 september 2019 stierf een vogel uit de Haar (Ov) in een

gebied ten zuiden van Osnabrück (D). Dit jong bleek ernstig vermagerd en wordt nog onderzocht op precieze doodsoorzaak.

Foto 2. Gestorven jonge Rode Wouw uit Limburg als gevolg van een aanvaring met een wind-turbine, Simmerath (D), 30 juli 2019. (Foto: René Janssen). *One of our birds died after collision with a wind turbine in Germany on its first day of independence, 30 July 2019.*

Figuur 2. Posities van de Limburgse vogel vlak voor het dier door de turbine werd geraakt, Simmerath (D), 29 juli 2019. *GPS positions of the bird that was hit by a wind turbine, just before and after the collision.*

Online meekijken

Er is momenteel een portal online waarop je mee kan kijken naar de omzwervingen en reizen van de gezenderde Rode Wouwen uit Nederland. Van alle nog levende individuen laat de kaart dagelijks één positie zien. De portal is bereikbaar via de webpagina's van Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels (GKA): www.grauwekiekendief.nl, en van de Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN): www.werkgroeproofvogels.nl.

Vervolgonderzoek

In 2020 en 2021 zullen jaarlijks nog eens c. 8 nestjonge rode wouwen van zenders worden voorzien, zodat aan het einde van de projectperiode ruwweg 25-30 vogels onderzocht zijn. Daarna loopt het project nog een aantal jaren door omdat we onder meer zeer benieuwd zijn waar de vogels zich zullen vestigen als broedvogel.

Dank

De werkzaamheden van het zenderonderzoek worden uitgevoerd in samenwerking met Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels (GKA). Het project is mogelijk gemaakt door de Provincies Limburg en Drenthe. Een deel van de zenders uit 2019 is gesponsord door de Werkgroep Roofvogels Nederland (4), Vogelwerkgroep Noordwest-Achterhoek (2) en Jeroen de Bruijn (1).

Summary

Rijn S. van & van Manen W. 2019. Preliminary results from juvenile Dutch Red Kites *Milvus milvus* tracked via GPS-senders. De Takkeling 27: 252-256.

The Dutch population of Red Kites is on the increase, albeit slowly. In order to understand the population dynamics of this small population in the fringe of its European distribution, ten juvenile Red Kites from four nests across the country were colour-ringed and equipped with a GPS sender. Departure dates of fledglings from natal sites varied between 17 July and 20 August, mostly when 74-80 days old (but some at a later age). After leaving the nest site, most birds immediately embarked upon long-distance dispersal into NW-Germany, Belgium and northern France. One of the birds was fatally wounded after collision with a wind turbine in nearby Germany, on its first long-distance flight from the nest (30 July 2019). Another bird died on 1 September 2019 near Osnabrück (Germany), and although the cause of death is not yet known, the bird was emaciated at the time of death.

Adressen:

SvR, Ida Gerhardtsingel 65, 7207 CK Zutphen, stefvanrijn@live.nl

WvM, Talmastraat 112, 9406 KN Assen, willemvanmanen@hotmail.com